

»Народ« излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у улици Коломбс број 6.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке налажу ју се по погодби.

Редакција је у улици Коломбс број 6.

ДУЖНОСТИ ПИСЦА

Нико не може да замисли напор који се сам намеће, за време ових болних дана, ономе чија је части достојна и тешка дужност да пише, да у новинарство уноси, истога дана, са истом топлим и редовном лакоћом, фамилијарно охрабрење или просто разоноћење за своје читаоце, који су и његови пријатељи и који му указују то благовољење, да ово остало очекују од њега, као право, јер они траже исту топли симпатију коју и они њему указују, и захтевају је по цену узајамне привржености. Ништа деликатније и ништа природније! Исто тако и писац схвата, да ни он, данас мање него икада, не може да се одрекне своје дужности, али више него обично он у исто време зна добро, колико је слаб да ову дужност испуни. Њему је са свим племенито дато право да говори, али он не сме, да ово право речи употреби немарљиво и како се њему свиди. И под каквим насловом да пише? Шта да каже? Да обавештава? Он незна ништа. А има и ствари које треба дрећутати. Уливати храброст, другоме? Али и он је од од других добија. Пропадајући храброст, он у души тиме и сам себе прво охрабрује: то је певање у шуми. Ах, сироти професор енергије, који не би био ништа без својих ученика! Колико то њега стаје да, под видом поузда-

ња, даје себи изглед и да преставља пример, кад је он тај, који, узбуђен, узнемирен, треба да баца поглед горе, доле, свуда око своје маленкости, те да се од других подстакне јунаштвом, величином и моралном лепотом, чије без такмаца савршенство њега опомиње на његове недостатке и на његову ништавност. Колико осећамо, трпимо и долазимо у искушење, а са истом јачином и са истим дивљењем нашим алтернативама грозничавости и мирноће! Дивна целина стрпљења које ми постизавамо! Красан и утешитељски склад туге! Можемо да кажемо врло обичне ствари, али оне због самих околности престају да то буду. Све се премешта, све се преобраћа, и ми окушамо кроз велика искушења једну врсту болне и тихе радости, која је чиста и која очишћује, која нас освежава и перу, која пада на наше душе као роса.

Анри Лаведан,
члан Франц. Академије.

ЈУГОСЛАВИЈА

Цирих. — У једном допису, упућеном »Словенском Народу« из Птуја у Штајерској, каже се: »Представници немачких општина јужне Штајерске спремају се да пођу код цара и да код њега протестују против стварања Југославије, јер, кажу Немци, од запада на исток, од севера на југ, одјекује свуда доклич: Ју-

гославија!... Пангерманисте мисле, као утопљеници да се спасу, хватајући се и најмањег трунка сламке и обраћају се лично цару. Нека прочитају Вилсонову посланицу и увериће се, да неће бити мира, док се не уреду односи између народа, док и најмањи народ не добије слободу. Словенци, Хрвати и Срби имаће такође ову слободу. Југославија је на помолу, југословенски се народ пробудио.«

ЗАПАДНИ ФРОНТ

Лондон. — Дописник Хавасовне Агенције на француском фронту јавља: И да не износимо цифре које се тичу снага Споразума можемо рећи да смо много мањим бројем људи успели да заузмемо бујицу страшне немачке масе од 2,500.000 људи и да смо спремни да нападнемо са бројем савезничких дивизија већим од немачких још не ангажованих.

Пре немачке офанзиве, снага енглеске пешадије била је једнака француској. Непријатељ је рачунао да ће ући у борбу са једном малим противником, али он је нашао и наћи ће свуда на уједињене снаге коалиције. Тако се уско додирују француске и енглеске армије да их нико не може одвојити. Подела резерви је потпуна, а команда једна. Французи и Енглеви очекују сада нове непријатељеве напоре и приправни су да их одбију.

Лондон. — Лојд Џорџ, вративши се са западног фронта изјавио је новинарима између осталог и ово: »Кад непријатељ и заузима терена врло скупо га пла-

ћа. Цена, коју су Немци до сада платили, баснословно је велика и расте стално.«

ДРУГИ ТОН

Цирих. — Немачка штампа коментаришући о општој војничкој ситуацији све више спушта тон. »Фосише Цајтунг«, која је у почетку офанзиве прогласила, као неоспорну, чињеницу, да је надмоћност у људима и артилерији и у генијалности вођа на страни централних сила, данас пише много скромније, кад каже: »Морамо запамтити, да цео западни фронт иде од фландрских обала до Јадранског мора и да се данашње борбе развијају на једном малом делу целог војничког фронта. На овој ратној позорници Француска заузима центар, Енглеска лево, а Италија десно крило. Имамо дакле шта да радимо са војскама од милиона људи, које су снабдевене одговарајућом количином топова, муниције и осталог техничког материјала. Уништење ове јаке непријатељске војске тежак је задатак, који се може вршити само комад по комад.«

РАТ ЗА КОЛОНИЈЕ

Цирих. — Професор колонијалне географије на универзитету у Лајпцигу, др. Ханс Мајер публиковао је у »Лајпцигер Нахрихтен« један чланак, у којем тврди да је Немачкој потребно да анектује португалске колоније, без којих би било немогуће стварање једне велике колонијалне немачке државе. Немачка, немогући сломити Португа-

лију на континенту, мораће да тражи и захтева уступак португалских колонија. На конференцији мајера — закључио је Мајер — Португалија ће бити прва, која ће морати да плати своју лакоумност, што се усудила, да дигне руку против Немачке.

У ЉУБЉАНИ

Цирих. — О демонстрацијама у Љубљани добијене су ове појединости. У јутро је две стотине жена отишло до зграде провинцијалног гувернера да траже хране. Полупали су прозоре на кући аустрофила Шустершића, затим се маса увећала и пошла до немачке читавнице, где је разлупала све прозоре. Иста је судбина постигла и неке кафане и трговине. Интервенисала је војска, али су се демонстрације наставиле и

досле подне. Учествовали су, према »Франкфуртер Цајтунг« и деца и девојчице, носећи словенске знаме и певајући националне песме. Полиција је забранила сакупљање људи и наредила затварање кућа у 20 а кафана у 21 сат.

О оптужби против надбискупа љубљанског Јеглића имамо ове појединости.

Каноник каптола катедрале у Љубљани, Лампе, тужио је папном нунцију у Бечу свога старешину надбискупа Јеглића због његове активности у националном погледу, приказујући тај надбискупов рад као противан интересима вере и државе, пошто се надбискуп ставио на чело југословенског покрета. Нунције је поверио градачком надбискупу да извиди ту ствар.

ФАЛЗИФИКАТОРИ

Аустриски дворски саветник и мађарски магнат др. Вишонтај, пређашњи члан Кошутове партије покушао је поводом дискусије Андраши. Рајнах, да у Пестер Лојду» фалсификује политичку идеологију свога учитеља, тврдећи, да је Лајош Кошут целога свога живота препоручивао савез Мађарске са Немачком.

Међутим ево како је Кошут мислио о политици своје земље: »У време кад се угарски Директорат одвојио 1862, појавио се план за Дунавску конфедерацију, чија је публикација изазвала велику узрујаност.

Због тога сматрам за потребно да испричам шта знам о томе.

Италијански министар

Дурандо рекао је мом пријатељу Ирању 1862, »да се ми морамо да споразумемо за конфедерацију са Србијом.« Кључ ситуације држао је у Београду цар Наполеон III, италијанска влада била је послала у нарочитој мисији Касиниа сарадника »Трибуна« у Београд, Букурешт и Јаш. У мају, враћајући се са погреб своје кћери, путовао сам к жени у Швајцарску и тада сам се задржао у Турину и разговарао неколико дана са Касинием.

Моје је старо убеђење да Мађарска, да би осигурала своју слободну индивидуалност против руске силе и Панславизма, мора да створи какве гаранције. Ми смо окружени словенским силама. Географија се не мо-

ФЕЉТОН

БОРИС ЛАЗАРЕВСКИ

У ПУТУ

У опште купе је био љутљив.

Два млада кавалериска прапорчика из другог одељења неколико су пута покушавали да проговоре са нашом милосрдном сестром. Но ништа није могло бити. Она им је одговорила врло кратко и затворила врата.

Сестра није бранила пушење и наш купе, чини ми се, био је за пушаче, но ми смо сви излазили са цигаретама у коридор, без разговора. Било је нечега царског у њеној фигури, када би девојка гледала кроз прозор или шетала по станичном перону.

Пратио сам је бесвесно и мислио: »Где је тај и ко

је тај срећни, који ће макар кад имати право да обгрли њен горди стас и да прислони своје лице уз њене нежне јагодице?«

Сви смо се надали да ћемо сутра јутром бити већ на месту опредељења, но ноћу се негде нешто десило у путу, и престојали смо читавих шест часова поред мале станице, на којој чак није било ни вреле воде за чај. Моји сапутници су спавали, а ја сам улазио и излазио у коридор и непрестано пушио. Најзад, легао сам на своје горње место и решио се да заспим.

Укосо, доле, мирно се одмрало једва осветљено пре-красно сестрино лице. Пламен у фењеру колебао се

и ја сам видео црне обрве, строги профил, полуотворене но и у сну озбиљне усне.

Кога сања? — мислио сам и ништа нисам могао смислити.

Не сећам се више с каквим сам мислима и ја задремао и нашао се негде у пољу, поред железничког насипа. С десна подизала се стрма страна, а с лева је зјанио пуст и дубок понор, обрастао безлисним цбуњем. Још даље видели су се сламни кровови далеког малоруског села.

Шинс су правиле лук. Старајући се да разумем како сам и зашто овде дошао, пошао сам напред страном и дошао сам до правога пута. Сада је лево и десно била лисната шума, по где где на дубовима жуто се лишће. Чинило ми се, да се налазим у по-

дољској губернији, но у исто време место је личило на шуму поред станице »Козиова Засјека«, недалеко од Јасне Пољане. И ја се нисам зачудио опазивши како на засеченом пану седи Лав Николајевић Толстој. Нисам се зачудио, већ сам се уплашио и помислио: »Да, али он је умро.« И одједном, осетио сам, како велики старац зна све моје мисли, зна како мрачно гледам у будућност и како сам дубоко уверен, да до саме смрти нећу преживети ниједан тренутак праве личне среће. Још је страшније било, када сам срео његово младо тамне очи, и зачуо његов глас, којим је говорио са мном пре петнајест година: »Не бој се за сутрашњицу, јер сутрашњице нема, постоји само сада, живи за њега, и ако је твоје сада добро,

биће увек добро.«

Тако сам се збунио, обрывао, и хтео прићи ближе великоме старцу и — пробудио се.

У вагону је било хладно, стакла се ознојила и поруменила под зрацима сунца на рађању. Сестра и доктор спавали су на доњим лежиштима, а мој *vis-a-vis* на горњем лежишту нешто је мрљао. Опет сам изишао у коридор и запушио пигарету. Свежина и јачина јутра ушоше у душу и било је пријатно сетити се свога сна, хтело ми се да мислим да он није у лудо, и да нас чека нешто врло лепо.

Сам сам се смешкао својим мислима.

У осам часова у јутру десила се промена воза и опет смо престојали око три сата, но овога пута на већој станици, где је чак

и топлих котлета. Путници се разместили за дугачким столом, јели и пили. Далеко од свих, седела је моја сапутница сестра, намрштала се и озбиљно пила белу кафу. Бела марама мало отишла у страну и прамен риђе, косе спустио се на обрве. Девојка спустила кашичицу и наслонила се на наслон столице. Опет се замислила. Полако сам прошао поред ње и погледао је, можда и сувише љубопитљиво, а она се окренула од мене и ја сам понова осетио, да ме она не презире, не жали ме, и у сваком случају, сматра ме за ниже биће, као да је на ово имала неко право.

(Наставиће се)

Књижара М. Ристивојевића издала је мали цепен календар »Србија«. Цена 0,40 драхми.

же мењати. Али то није опасно да је то панславистички круг, а не круг, српски бугарски, босански, херцеговачки и црногорски. Ништа не мари ако се Србији са њених 1.700.000 становника дода и Босна и Херцеговина, те Србија постане држава од 3.000.000 становника. То није никаква опасност за слободну Мађарску. Ако се источно питање реши модерним средствима на праву слободе народа, ја налазим да између Мађарске и суседног словенског и румунског елемента треба да се створи савез за одбрану од заједничког непријатеља.

Али ја овај савез желим као гаранцију наше независности и једино практично средство којим би се спречило, да се од словенских народа око нас не створи панславистички круг. Ето теме мојих разговора са Касинијем. Од тога разговора ја сам копију послао моме пријатељу Хелфиу, да га конзултујем а он је то штампао у новинама.

Али пошто мађарска није слободна, идеја о конфедерацији мора бити прогнана. (Успомене Кошутове.)

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

† ТАСА МИЛЕНКОВИЋ

У Београду је 23 марта умро Таса Миленковић, члан Главне Комитете у пензији и бивши начелник полициског одељења Министарства Унутрашњих Дела. Провевши готово читав свој век у полициској служби и служећи на деликатним местима у време највећих политичких пертурбација, он је имао прилике да види многе ствари и да забележи многе детаље који допуњују слику тога политичког периода.

Те белешке, заједно са својим криминалним приповеткама и занимљивим ситницама — за које је, као пасионирани и стручно образован полицајац, имао ока и моћи запажања — он је у неколико свезака повремено објављивао под именом »Тасин Дневник«. Материјалом и занимљивим стилем те су ствари привлачиле пажњу и радо се читале, остајући непрекидно усамљене и без конкуренције у овој области литературе.

ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИЖЕВНОСТ
Ишла је из штампе »Југословенска Књижевност« од потписаног, Cambridge, University Press, 1918.

Она представља један покушај да се књижевност Срба, Хрвата и Словенаца изложи као једна целина. У десет табака, она обухвата целу књижевност нашега народа од IX века до данас.

Садржај: I. Постање (9—12 век) II Средњи век (13—15 век) Књижевност писана

Ето како Мађари фалсификују схватање јединог Мађара, који је желео слободу свију народа.

КРИЗА У АУСТРИЈИ

Бер. — »Минхенер Најесте Нахрихтен« има извештај од свога дописника из Чешке, да су се и немачке странке придружиле чешким и биће у опозицији против Сајдлера. Према једном телеграму из Беча »Цирихер Цајтунг« неке политичке личности из Хрватске протеране су у друге области. Чим почне рад Парламента у Бечу, биће поводом овога великих дебата.

АВИАТИКА

Базел. — »Форверц« јавља: У хесенском парламенту, поводом питања посланика Аделунга, претресано је о непријатељским авиатичким нападима. Парламент је предложио хесенској влади, да учини потребне кораке код царске владе: да напади авиатичара између зараћених страна не прелазе границу зоне операција.

ложен човек, друг вољен, неопходно нужен својој породици, потребан школи и будућим дечјим генерацијама, сишао је са позорнице овога живота. Тако је неумитност хтела!

Он се кроз цео живот пробијао храбро и поуздано. Кроз цео живот радио неуморно на добру свога народа и трошио се немилосрдно на том послу; његовом животу учињен је крај онда, кад му је остало само још снаге да дигне руку на себе.

БОМБАРДОВАЊЕ БИТОЉА

За прошлих 24 сата напријатељ је бацно на вртош 10 граната и на периферију 210 граната. Жртава нема. Оштећено и порушено 5 кућа.

ЧИТУЉА

Радомир Г. Стојковић »Зеља«, резервни наредник 4 чете I батаљона п. б. 44 родом из Трнавe, срез лепенички, округ крагујевачки, тешко је рањен 15 априла и од рана после неколико сати умро у својој 40 години. Као ваљан грађанин био је једугодина општински часник; као исправан војник у рату и правичан старшина, омиљен међу друговима. Његови ожалостљени другови извештавају о овом свом заједничком губитку.

АУСТРИЈСКЕ ТРУПЕ

Цирих. — »Наје Фраје Пресе« коментаришући о упућивању аустријских трупа на западни фронт каже, да то није последица полемике Клемансо - Чернин, јер војничке мере од такве велике важности не предузимају се услед полемике. »Има већ неколико месеци — каже лист — како су министри у делегацијама наговестили наше

учествовање на западном фронту. Један Клемансовљев говор нема снаге, да стави у покрет наше трупе. Напротив данас трупе монархије иду на запад са чврстим уверењем, да се тамо решава и наша судбина. Ако, према изјави Орланда, и италијанске трупе буду учествовале на овом фронту, значи да ће се на фландрском фронту водити борба између коалиције централних сила и сила споразума и да ће ту да се борба реши.«

ИРСКИ ВИЦЕКРАЉ

Лондон. — Краљ је именован маршала лорда Френча вицекраљем Ирске на место Вениборна, који је дао оставку.

РЕТКА СЛОГА

Цирих. — »Арбајтер Цајтунг« пише, да мађарске власти врше строги надзор на граници према Аустрији, не дозвољавајући, да се пренесе у Аустрију ни најмања количина животних намирница. Нарочито са својом строгању одликују женске финансијске страже, које су само једног дана ухапсиле преко 140 криумчара.

»Иде се за тим — каже »Арбајтер Цајтунг« да се у Аустрију не пренесе ни један грам животних намирница више него што то хоће пештанска влада.«

САОПШТЕЊА

Добровољца Антоније Милошчевић, 3 чета 1 батаљон п. бр. 12 тражи браћу од стрица Богољуба и Бранка Милошчевића, који су били у Шарони. Војислав Манојловић, наредник хаубич. бат. да се јави са тачном адресом капетану Милану Мишићу, Бродарска Команда, п. бр. 999.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Ноћу су Французи извршили са успехом два испода западно од Ангара и југо источно од Ноајона. Довели су заробљеника.

После жестоког бомбардовања непријатељ је покушао да дође до француских линија југозападно од Ферм де Аншеа, али је покушај потпуно пропao и непријатељ је оставио много мртвих на терену.

У Шампањи једно француско одељење продрло је у немачке ровове у пределу северно од Лоавре, западно од Ремса. После жестоке борбе, у којој су Французи нанели непријатељу тешке губитке, вратили су се у своје линије, доневши огроман материјал.

У Лорену, у пределу Авокура једно француско извиђачко одељење заробило је војника.

23 сата. — Врло јака обострана артиљеријска активност северно и јужно

од Авре без пешадијске акције.

СОЛУНСКИ ФРОНТ

На Црној једна италијанска извиђачка надела је Бугарима осетне губитке у једном сукобу ручним бомбама. Између језера два непријатељска покушаја на наше линије пропала су под нашом ватром. Савезнички су авијавичари са успехом бомбардовали непријатељске установе у Рупелу и Роздену. У једној борби енглески су авијавичари принудили један непријатељски апарат да се спусти северно од Бевџелије.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

У Вал Арса одбили смо митраљеском и артиљеријском рафалском ватром једно непријатељско одељење, које се приближавало нашој линији у дну долине. На висоравни Азиаго једна је енглеска патрола једним испадом у непријатељске ровове довела заробљеника. Умерена обо-

страна артиљеријска акција на целом фронту, и концентрациона ватра у зони Тонале, у Вал Лагарина, у пределу Позина-Астико, на висоравни Азиаго и дуж доњег тока Пјаве.

У Албанији. — У ноћи 22 априла једна наша патрола, прешавши Војушу, изненадила је једну непријатељску стражу код Ромзи, нанела јој губитке и довела заробљеника. У зору 21 априла наши авијавичари бомбардовали су војничке објекте јужно од Фиера.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Једна мала операција крунисана успехом извршена је од наших трупа прошле ноћи између Соме и Анкра западно и југозападно од Морланкура.

Код овог места наша линија је помакнута на врло великом делу фронта и поред јаког отпора непријатељског чији су губитци били врло тешки. Више од 150 зароб-

љеника. 20 митраљеза, један рововац задобиле су наше трупе.

Локалне борбе биле су у близини Локона и на обали Лава и свршиле се у нашу корист. У овом пределу побољшали смо нашу линију.

Доцније. — Више од 200 заробљеника имали смо у току локалних операција у околини Морланкура које су крунисане успехом прошле ноћи. Препади које је непријатељ покушао прошле ноћи и рано ујутру јужно од Локра стално су одбијени од француских трупа.

Артиљеријски обострани рад на фронту борбе северно од Лисе трбјао је целог дана. Неколико пожара примећено је иза непријатељеве линије, које је проузроковала наша артиљерија.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Лондон. — »Тајмс« пише: Непријатељ и данас масу својих трупа има на фронту Соме, његов је план одвајање француских и енглеских армија. Овај немачки план морао се по сваку цену спречити и за то је било дошло ових дана до крвавих борби код Виљер-Бретоне и Ангара. Отуда наши успеси на том сектору имају врло велику важност.

Берн. — Данас се зна текст представке, коју су 10 априла поднели чешко-словачки посланици у парламентарној комисији за војску, а у којој се протестује против подизања година војне обавезе од 45 до 50. Она управо представља протест против рата, против милитаризма, против апсолутизма који окува слободну вољу народа, против војне тираније у Чешкој прогив духа командовања којим се од војске направио инструмент германизације и мађаризације против политичког неуставног апсолутизма, против дуализма који води страшној експлоатацији народности. Представка објављује: Чешко-словачки народ је чврсто решен да сам осигура своју будућност. Ми хоћемо да живимо својим животом и у својој држави.

Цирих. — Тврди се да је цар Виљем хитно сазвао све кнежеве немачке конфедерације и све савезничке владатеље на конференцију од изванредне важности.

Лондон. — Јављају из Амстердама, да је бугарски престолонаследник Борис отпутовао заједно с аустријским царем у главни немачки стан.

Париз. — О ситуацији у Русији нема никаквих вести. Телеграфски саобраћај са скандинавским земљама прекинут је.

Берн. — »Норддајче Цајтунг« каже да три врсте послова има да се регулише између Немачке и Холандије: питање о обнављању трговинског уговора, коме је рок истекао 31 марта; питање о размени бродова; и питања чисто царинска.

Лондон. — »Дејли Мељ« дознаје из сигурног извора, да ће Немци збацити с престола румунског краља у току ове недеље.

Цирих. — Немачки листови потврђују, да ће Папа ускоро објавити нову ноту о миру.

Берн. — Бугарски престолонаследник Борис стигао је у немачки главни стан и кајзеру предао писмо краља Фердинанда о последњим концесијама које Бугарска хоће да учини Турској.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

23 априла јача активност наших патрола у пределу Кравице, где смо ноћас ватром и бомбама одбили једно јаче одељење непријатељске пешадије.

МАЛИ ОГЛАСИ

Српско Трг. Друштво. Улица Александра Великог број 7, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује нашем свету, да се користи услугама ове новчане установе за све своје послове. Врши на својој благајни размену свих новчаних монета по повољним дневним курсевима.

Шпиритус за горење има на продају Српска Бакалница ул. Ники бр. 21.

Речници Стевовића у књижари М. Ристивојевића. Могу се добити речници Стевовића српско-француски и француско-српски, комад 6.50 драх. — Књижара моли поштоване муштерије са фронта да поручину врши преко курира, пошто јој је немогуће преко поште слати. 9-30